

NICCOLÒ DELL' ARCA, *Oplakivanje Krista*. Bologna, Santa Maria della Vita

Bostonu, Tokiju, Firenci, Londonu, Rimu, Hagu, Bruxellesu, Vancouveru i New Yorku. Piše pjesme koje ilustrira vlastitim crtežima.

LIT.: A. Genau, *Virgilije Nevjestić* (katalog), Zagreb 1970. — M. de Micheli, *Virgil Nevjestić* (katalog), Milano 1971. — A. Čelebanović, *Virgilije Nevjestić* (katalog), Beograd 1974. — B. Gheerbrant, *Virgil* (katalog), Pariz 1975. — Č. Kisić, *Virgilije Nevjestić* (katalog), Bugojno 1984. — Ž. Sabol, *Virgilije Nevjestić-Virgil* (katalog), Šibenik 1985. — A. Karaman, *Virgilije Nevjestić* (katalog), Banja Luka 1986.

NICCOLÒ DELL' ARCA, *Raka Sv. Dominika*. Bologna, crkva Sv. Dominika

NICCOLÒ DELL' ARCA, tal. kipar (vjerojatno Dubrovnik, oko 1435 — Bologna, 2. VII. 1494). Nadimak Dell' Arca dobio je po svojemu najvažnijem djelu, raci (tal. arca) Sv. Dominika. U dokumentima se još spominje kao *Nicolaus de Apulia*, *Nicolaus quondam Antonii de Apulia*, *Nicolaus de Bari de la Puglia*, a u jednome dokumentu iz 1493. kao *Nicolo de Ragusa*. Suvremeni kroničari (Borselli, della Tuata, Prelormo, Lamo) redovito ga nazivaju *Niccolò Dalmata* ili *Schiavone*. Pretpostavlja se da je Nikola, sin Antuna, bio rodom iz Dubrovnika te da je u mladosti došao u Bari i tu boravio do odlaska u Bolognu, gdje se prvi put spominje 1463. Možda je prije toga boravio u Veneciji gdje F. Sansovino (1581) spominje kao njegov rad jedne *Jaslice* od bojene terakote u crkvi San Spirito dell' Isola (nisu očuvane). God. 1469. N. je sklopio ugovor za dovršenje *Rake Sv. Dominika* (Arca di San Domenico) u crkvi toga sveca u Bologni. Sarkofag su dva stoljeća prije započeli Niccolò Pisano i njegov učenik Fra Guglielmo, a N. je imao načiniti pokrov koji je bio gotov 1473. Izveo ga je u obliku krova s vijencem i volutnim zabatom bogato ukrašenim skulpturama; predvidio je osamnaest svetačkih kipova ali je za života ostvario četrnaest (tri neposredno nakon Nikoline smrti radi mladi Michelangelo, a jedan G. Cortellini). Među njima se ističu četiri Evanđelista, Sv. Florijan, Sv. Franjo, Sv. Dominik, Sv. Vital, Sv. Agrikola, mrtvi Krist i Bog Otac. Po skulptorskim vrijednostima, originalnosti osjećaja za formu i osebnom realizmu ubrajaju se među važnija ostvarenja renesansne umjetnosti u Italiji.

Drugo Nikolino veliko djelo je grupa *Oplakivanje Krista* u crkvi Santa Maria della Vita u Bologni (terakota, izvorno polikromirana, signirano: »Opus Nicolai di Apulia«); sastoji se od šest likova u naravnoj veličini: tri Marije, Ivana i Josipa iz Arimateje raspoređenih u polukrugu oko ležećega Krista. Kompozicija je koncipirana vrlo realistički, puna je ekspresivne dramatike, nabori odjeće su smjelo prenaplašeni a lica iskrivljena od bola. Grupa se iz stilskih razloga datira u vrijeme oko 1490 (Gnudi), premda se u jednome neizravnom dokumentu kao godina njezina nastanka spominje 1463. Manja djela Niccolò dell' Arca jesu *Madonna di Piazza* na pročelju komunalne palače (terakota 1478), *orao* (terakota) nad portalom crkve San Giovanni in Monte, poprsje Sv. Dominika u crkvi Sv. Dominika, sve u Bologni i mramorni kip Ivana Krstitelja, spomenut u kiparevoj oporuci, danas u dvorcu Escorial u Madridu. — Unutar stilskih okvira skulpture tal. quattrocenta osebniji izraz Niccolò dell' Arca tumači se, za njegova ranija djela (Evanđelisti s rake Sv. Dominika), poznavanjem kasnogotičke burgundske skulpture (Claus Sluter) i djelomično oslanjanjem na iskustva A. Verrocchia, a ekspresivnost Oplakivanja ima uzor u ostvarenjima ferrarske slikarske škole (F. Cossa i E. Roberti djeluju u Bologni 1470 — 86).

LIT.: C. Gnudi, *Niccolò dell' Arca*, Torino 1942. — V. Foretić, *Porijeklo Nikole dell' Arca*, *Prilozi — Dalmacija*, 1954. — P. Toesca, *On Niccolò dell' Arca*, *Art Quarterly*, 1956, 19. — P. Belli-D'Elia, *Niccolò dell' Arca: aggiunte e precisazioni*, *Commentari*, 1964, 1. — R. Silvestri Baffi, *Lo scultore dell' Arca Niccolò di Puglia*, Galatina 1971.

Iv. Mat.

NICZE, Ivan Firentinac, tal. rezbar, djelovao u Zagrebu na prijelazu XV/XVI. st. Neki se njegovi radovi spominju u Zagrebu već 1499. God.